

Základní klasifikace věd

➤ Dle úkolů

- * *teoretické (čisté)* – abstraktní (matematika aj.) a konkrétní (historie aj.)
- * *praktické (užité)*

➤ Dle způsobu poznání

- * *idiografické*
- * *nomotetické*
- * *formální (deduktivní)*
- * *empirické (induktivní)*

➤ Dle předmětu bádání

- * *přírodní*
- * *společenské (humanitní)*

➤ Dle principu vývoje

- * *vědy anorganické*
- * *organické*
- * *historické (společenské, humanitní)*

System historické vědy

Členění:

➤ *prostorové*

- Univerzální (obecné) dějiny
- Regionální (národní) dějiny

➤ *věcné (strukturální)*

Hospodářské dějiny, politické dějiny, historická antropologie, sociální dějiny, kulturní dějiny, historická klimatologie, historická demografie, gender history, psychohistorie, dějiny událostí, dějiny mentalit, náboženské dějiny, právní dějiny atd.

➤ *časové (periodizace)*

- Dle dynastií
- Bible
- Renaissance: starověk – středověk – novověk
- Kulturně- a umělecko-historické schéma (doba románská, gotika, manýrismus, baroko atd.)
- Periodizace závislé na politicko-ideologické situaci; např. marxismus: společnost prvobytná – otrokářská – feudální – kapitalistická – socialistická
- Jiné periodizace („konfesionalizace“ a „de-konfesionalizace“; kulturní dějiny a dvě období reformy lidové kultury).

Pomocné historické vědy

Historiografie

Objektivita / subjektivita poznání dějin

Otázka spolehlivosti pramenů

Faktory ovlivňující podobu historického díla a interpretaci dějin:

- ✓ Úhel pohledu na historickou látku
- ✓ Použité metody (kritéria výběru a třídění dat)
- ✓ Subjektivní faktor (sociální zázemí autora, názory a přesvědčení)
- ✓ Způsoby prezentace poznatků
- ✓ Dobový diskurs a jeho techniky (narativita, komunikační a rétorické nástroje)
- ✓ Politicko–společenská situace

Subjektivní

Objektivní

Recepce díla ve společnosti

Úvody do studia dějepisu

J. G. Droysen, *Grundriß der Historik*, Jena 1858.

Ch. V. Langlois – Ch. Seignobos, *Introduction aux études historiques*, Paris 1887.

E. Bernheim, *Lehrbuch der historischen Methode und der Geschichtsphilosophie*, Leipzig 1908 („velký“ Bernheim).

E. Bernheim, *Einleitung in die Geschichtswissenschaft*, Berlin 1912
(„malý“ Bernheim, čes. *Úvod do studia dějepisu*, Praha 1931).

W. Bauer, *Einführung in das Studium der Geschichte*, Wien 1921.

M. Handelsman, *Historyka. Zasady metodologii i teorii Poznani historycznego*, Warszawa 1928.

W. Kula, *Rozważania o historii*, Warszawa 1958.

A. Brandt, *Werkzeug des Historikers*, Stuttgart 1958.

J. Topolski, *Metodologia historii*, Warszawa 1968.

K.-G. Faber, *Teorie der Geschichtswissenschaft*, München 1974.

Fischer Lexikon – Geschichte, hrsg. von R. van Dülmen, Frankfurt 1990.

W. Schulze, *Einführung in die neuere Geschichte*, Stuttgart 1991.

Historická pracoviště

a) Historický ústav AV ČR (www.hiu.cas.cz)

b) Další vědecká pracoviště:

Archeologický ústav AV ČR (Brno a Praha), <http://www.arup.cas.cz>

Vojenský historický ústav

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR (Praha, Brno), <http://www.usd.cas.cz>

Masarykův ústav AV ČR, <http://www.mua.cas.cz>

Centrum medievistických studií AVČR a UK, <http://cms.flu.cas.cz>

Orientální ústav AV ČR (Praha)

Ústav dějin umění AV ČR (Praha), <http://www.udu.cas.cz>

Historický ústav Armády ČR, <http://www.militarymuseum.cz/cz/cz>

Slezský ústav (Slezské zemské muzeum), <http://www.szmo.cz>

Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, <http://www.mvcr.cz/policie/udv/index.html>

Výzkumné centrum pro dějiny vědy, (www.vcdv.cas.cz)

Collegium Carolinum (Mnichov), <http://www.collegium-carolinum.de>

Herder-Institut (Marburk), <http://www.herder-institut.de>

Institut für Europäische Geschichte (Mohuč), <http://www.ieg-mainz.de>

GWZO: Geisteswissenschaftliches Zentrum Geschichte und Kultur Ostmitteleuropas (Leipzig),

<http://www.uni-leipzig.de/gwzo>

Mezinárodní výbor historických věd (CISH)

Katedry východoevropských dějin: Saarbrücken, Freiburg im Breisgau, Köln am Rhein. Slavistika – Konstanz,
Bamberg, Augsburg, Dresden, Tübingen.

Středisko pro výzkum dějin a kultury středovýchodní Evropy (Berlín)

Österreichisches Ost- und Südost Europäisches Institut (pob. Brno)

Institut für österreichische Geschichtsforschung (Vídeň)